

ΑΥΓΕΡΙΝΟΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΩΝ ΚΡΗΤΙΚΩΝ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ

ΕΤΟΣ Β' ΑΡ. 2 00

ΧΑΝΙΑ
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1925

Διαχειριστής
ΣΤ. ΚΑΤΖΗΜΙΧΕΛΑΚΗΣ
Τιμή φύλλου δρ. 2
Συνδρομαί : έτηδια
25 ξελαμνος 12. 00

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΑΚΙ ΤΩΜΑΔΑΚΙ : Μάγοι
ΓΙΑΝΝΗ ΣΚΟΥΝΑΚΙ : 'Η πατρίδα μου
ΣΠΥΡΟΥ ΠΑΠΑΔΑΝΤΩΝΗ : 'Ω τέχνη ουράνια
Β. ΜΙΤΣΟΤΑΚΙ : Τό μοιρολόγι του φτωχού
ΣΗ. ΠΑΠΑΔΑΝΤΩΝΗ : Νύκτα, καλοκαιράκι
ΚΑΚΙ ΤΩΜΑΔΑΚΙ : Παραμονή Θεοφανίων
ΜΙΧΑΛΗ ΡΑΗΤΗ : 'Η τρελή μάνα

ΚΑΚΙ ΤΩΜΑΔΑΚΙ : Σωκράτης
ΜΙΧΑΛΗ ΡΑΗΤΗ : 'Η θάλασσα
Ν.Β.Τ. : 'Ο ποιητής Προβελάγγιος, Νέα Βι-
βλία, Σημειώματα
Σ. Μ. CHATEAUBRIAND : Τά έξοχά κοιμητήρια
Ι.ΧΑΣΑΠΟΠΟΥΛΟΥ : Τρικυμία και θάνατος

ΜΑΓΟΙ

Ίερὸ γέροντι τὸ μέτωπο 'στὴ μυρισμένη γῆ
καὶ φέρονται ἀπ' τὸν Λίβανο τὰ προαιώνια μύρα
τοὺς δείχνει φωτεινόδρομον ἀπ' τὴν οὐράνια θύρα
τ' ἀστέροι μυριοπλούμιστο 'στὴ χλοισμένη αὐγή.

Πολλὸν αἰῶνων σκοτεινὰ σὰν φῶς τοὺς ὀδηγεῖ
κι' ἀπ' τῶν ἀστέρων τῶν πολλῶν τὴ δοξασμένη πείρα
πούχαν, 'Ασύοιοι τρανοί, σέρονται κι' ἀπ' τὴ μοῖρα
νὰ προσκυνήσουν τὸ παιδί μάγοι καὶ στρατηγοί.

Γέροντι ἡ παρθένος 'στὴ χρυσή του ὄψι. καὶ γελά
σὰν νὰ σκιαζότανε βαθεῖα ὁ Ἰησοῦς τὴν πλάσι.
'Αχγοροδίξει ἡ αὐγή, κανεῖς τῶν δὲν μιλά

καὶ φθίνουνε 'στὸ σπήλαιο. Καθεῖς τῶν πρὶν προφθάση
νὰ δῆ τὸν νέο βασιλεῦ πέφτει καὶ προσκυνῆ :
'Θεέ, θεῶν καὶ βασιλεῦ τῶν πάντων, ὡσανά !
Χανιά 14 Ὀκτωβρίου 1925

Κάκις Τωμαδάκις

Η ΠΑΤΡΙΔΑ ΜΟΥ

Δάση βουνὰ καὶ ῥώματα, ποτάμια, λαγκαδιᾶς
καὶ λούλουδα θεόμορφα ποὺ χίλιαις μυρωδίαις
τριγύρω μου σκορπᾶτε ὀλόδροσα κλαδάκια
κι' ἐσεῖς π' ὀφιδόσφρασετε στοὺς ποταμούς νεράκια

δὲν εἶσθε ἡ πατρίδα μου. Πατρίδα μου εἶναι μὲνα
κάποιαις βαθεῖαις ἐνθύμησις, ὄνειρατα πλασμένα
κάποιος μακροῦ συλλογισμοῦ, εἰκόνες ποὺ περνοῦνε
κι' ἐκδίκησι ἢ θάνατος ἢ δόξα παριστοῦνε

Κάποιαις ἐλπίδες ζωντανές ποὺ κάνουν τὴν καρδιά μου
νὰ πάλλῃ δυνατώτερα γι' αὐταῖς σιὰ σωθικά μου.
Κάποιοι μακροὶ ἀντίλαλοι π' ἀκούονται σὲ τάφους

κάποιαις ψυχαῖς ποὺ ξεπετοῦν σὲ σκελετοὺς ἀτάφους.
Κι' ὅλα τὰ βλέπω μὲ χαρὰ νὰ βρίσκονται κοντὰ σας
νὰ τὰ κρατῆτε στοργικά, 'στὴ δροσερὴ ἀγγαλιὰ σας.

Γιάννης Σκουνάκις

•••••

Ω ΤΕΧΝΗ ΟΥΡΑΝΙΑ...

'Ω τέχνη ουράνια, ξωτικά, σειρήνα, ὄνειρεμένη !
— πᾶψε τρελὲ τραγουδιστῆ.
Ξεχνᾷ τοὺς πόνους ἡ καρδιά καὶ μιὰ στιγμή χορταίνει
γλυκὸ κρασί τῆς λησμονιάς. — ὦ τρελαμένε βιολιστῆ.

Παῖξε γλυκὸ θεϊκὸ βιολί, δοξάρι μαγεμένο
νάσουν μαχαῖρι νάσκιζες τὴ μαύρη μου καρδιά,
νά μου θρονιάσης ῥήγισα μιὰ λήθη ποῦ προσμένω.
— ὦ πόνε φύγε σὺ μακρὰ...

Χανιά 1925

ΣΠΥΡΟΣ ΠΑΠΑΔΑΝΤΩΝΗΣ

ΒΙΚΤΟΡ ΜΙΤΣΟΤΑΚΙ

ΤΟ ΜΟΙΡΟΛΟΓΙ ΤΟΥ ΦΤΩΧΟΥ

Τό δουλιά, χαμένο στο σκοτάδι τού δρόμου, ούρλιαζαν έμπρός στο σπίτι· και στην κρυάδα κι' έρημιά της χειμωνιάτικης νυχτιάς δένονταν φρικτό το παράπονο τού ζώου.

Στο τρίτο πάτωμα, πάνω στα τζάμια, ένα φτωχό κι' αδύνατο όδες τρεμόδδενε, παράξενος δ' έκείνη την παραθύρινη όρα, δ' έκείνο το φτωχό μαχαλά όπου οι άνθρωποι από κουράδα γλήγορα τρένουν στο σκοτάδι κι' από οικονομία δάπανα άδύνουν, για πολύ όρα, τή λάμπα τους άναμνέν.

Τό όδες σκοπιόταν άσπρό έπάνω στο γυμνό παράθυρο κι' έβαζε μίαν άσπρία, μίαν έσπρία στο μαύρο παλινόδεμα, στο στενό και βρώμικο δοκάκι, στη φτωχογειτονιά.

Ένας έβραϊός, ποι έδιψήδες, τó φανάρι στο χέρι άνακάτηνε τα δουλιά, ίδως βρή τίποτα κουρέλια, άγασθήκοσε τó κεφάλι στο κτρινίδμα τού παραθυριού, κάτω μουμούσιδ: για τó κλάψμα τού δουλιά, έστρά: τó καθί από πάνω άπ' τόν ομο τον, μέσα στην κοίφα και χάθηκε μεδ' στο σκοτάδι.

Άλλά τó όδες τρεμόδδενε, δυνάμοσε και χάθηκε όνο-τοσίς όσος κι' έστρα δένότανεν όλος διόλου δ' έλιγο όμως ξαναφάνηκε στο δεύτερο πάτωμα πάνω στα λεπρόνενα τζαμάκια της πόρτας. Η πόρτα άνοιξε και κάποιος γλίστρυνε από τή χαρμαμάδα: μιά γυναίκα κουρελιασμένη αδύνατη και τρεμαγμένη και κοιταξεν άπάνω και κάτω στη μίση νύχτα τού δεινοπούδ. Από παντού τά όπια όρθώνονταν ξυλένια και ψυλά, διαπαδμένα με σκοτάδι ποι τάδεχνεν άκόμη πιδ μεγάλα και πιδ μέγρο.

Στο δρόμο, ψυχή μόνο τó δουλιά, στο άνοιγμα της πόρτας τραβάχτηκε πιδ μακριά, πάνω δ' ένα δασύ δουλιά και παρακολουθοδός της γυναίκας τή κινήματα.

Αλλά δέν είδε πός κανείς δέν ήταν γύρω της, βγήκεν όλος διόλου από τó όπια, μισόβλεπιδ πιδό της τήν πόρτα κι' έστρε: στην άνοιξη της· τή μάτια δινειδιόθενε στο σκοτάδι, πήρε τó κουρέλι τού όπιτιού και βιαστικά έστράπιδεν ένα-δύδ όσος. Όμως από μέσα τίποτα δέν άκούδτηκε κι' αείτ πάλι ξαναπιάσε τó δίδερο και ξαναδοκίμασε να ξυπνήδη έκείνοισ ποι κοιμότανε βαθιά.

Σά ήλιζε καμιά δεκαριά λεπτά, μιά ν' άφιγροίεται και μιά να χτυπά τήν ξένη πόρτα, ένα παρόθυρο άνοιχθηκε άπάνω και μιά φωνή βραχνιασμένη φώναξε, «Πιδό διάολος είν' αείτ: Τσιλάθακατε να ξυπνάτε τούς χριστιανούς μεδ' τ' άγρια μεδάνυχτα!»

Η γυναίκα από κάτω είπε παρακλητικά: «Ό άνδρας μου είνε βραδιά κι' ήρθα να δός πάρο ν' άρθήτε να τόν δει ή τε μιά στιγμή» είμαι τού άντικρινού όπιτιού ή καινούργια ή νοικατοσιόδα και δέ γνωρίζω ψυχή δ' αείτ τó μαχαλά... είμαι όλομόναχη... φοβόμαι... να τελειώδη στα χέρια μου!

Μά τι να τού κάνω έγω τού άντρός σου γυναίκα μου; μουμουρίδεν ή φωνή· δέν είναι τού πεθαμούδ δέν πός να φέρση έναν πατρί!

— Νάχστε καλό, φώναξε πάλι ή καινομοίρα, ή νοικουρά μου λέει πός έξοστε από τέτοιο. Νάχστε καλό έλάτε!... μιά στιγμή... φοβόμαι... έλάτε κι' όσος θα δός τó πλερώση. Μά ή φωνή δέν άκούδτηκε πιδ κι' όστε τó παράθυρο ξανανοιξε.

Η γυναίκα περίμενε λιγάκι τρέμοντας μέσα στο κρύο σκοτάδι μιά τού κάκου ξαναπέρασε τó δρόμο, άκού-τιδς τήν πόρτα της κι' έκανε να μπη μέσα. Μά πάλι δέν της ήθε να γυρίδη έτι άπραχτη έκεί έπάνω, κοντά στον άντρα της ποι παράδερνε και ποι παραμιλούε. Άγνώριστος είχε γίνει και τόν φοβόδταν ή δύδτυχη, άμύλητα και άνικαση προσόδα στην άγωνία του, δεινωμαγμένα χάρμα δέ μιά

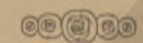
γωνιά, τρέμοντας όλη, τά χέρια στον κόρφο της και τά πόδια κάτω από τó παλινόφύδτανό της. αι τίποτα κοντά της· ούτε φωτιά, ούτε γιατροικό, ούτε δύντροφο κανένα στο δουλιάό ξενύχτι· μόνο λίγο περδάλιο της είχε βάλει στη λάμπα ή νοικουρά της γιατί σποιδς έξει τι υποοδός να δυνή τή νύχτα· είχε περ- και καθός έτοιμαζόταν για να όύγ. — «Έχω κι' έγω τήν πλάση μου, ξηροδός, είδημη θα κάθον- μουν μαζί σου, να μη δ' άφίδω μόνη, μιά κι' ό άντρας σου έβραϊνε. Μά ό τής ποι προέπει να πάω από βραδός ν' άνάχω τó καζάνι, να μουδέψω τά ρούχα. Άναθυμασιόδμενη ότώχεια! ούτε μιά βοήθεια δέν μπορεί να όδδη κανίση.

Στην άρχή ήταν ήσυχος ό άσροδός· αείδως ό όσος τόν γίανη τó δαλλογιόδταν ή ότ αρχή και λο- γάρισε, συμμαζέμενη στη γωνιά, πόςος μέρες θα χροιάδονταν για να πάρη άπάνω του, πότε θα υποοδός να τόν άφίση μοναχό και ποι θα πρωτο- πύγαινε να ζητήδη βοήθεια και δουλειά όδο για να πιάδη ό άνδρας της, αείτ ό' άργόδδεν άκόμη και πολλές καιρός θα προνοδός πίν βάλουν λίγο κρέας στη φωτιά και πριν δει ο δ ν κι' έκείνοι μιά καλή μέρα.

Η Παλά της ή κυρία ποι ήταν τός δπλαχνι- κιά θα τή βοηθοδός στην άρχή κι' ίδως της έβριδκε και καμιά ό δ η να πάν μαζοδδου· μπορεί μά- λιστα να τήν έβαζε στην κόρη της ποι βριδόδταν τóra στο ταξίδι τού γάμου της και προκίανταν στο γυρισμό να δισδέδη όπιτι. Θα πύγαινε από πριν να τήν έδ ρ ι δ κ ε· μιά ντρέπονταν να παρουσιάδη υποοδά της με τά κουρέλια, έκείνα ποι ήταν πάντα παδοικοντυμένα και νοικουρά.

Η μπεριδέν ή δύδτυχη τά πράματα ποι ένα- ένα άναγκάδθηκαν να πουλάδουν, τούς παρόδες της ποι δουλειόνας τός χρώνια, είχε μαζέψει αι ποι λίγοι-λίγοι είχαν δοθή, ξοδενθή πός και ποι τά ρούχα της, τά προικιά της ποι με τόςον όπο είχε κάνει, κοπιόζοντας όλη μέρα, κεντώντας και ραθόντας δέ καθό είκαση όστιγμή και ποι είχαν περάσει στοδ Έβραϊον τά χέρια, τά τόςα μεγάλα ποι της είχαν κάνει ή κυρία κι' ό κύριος, γιατί ήταν καλή δούδα δέ καλό όπιτι και ποι ένα — ένα χαθικαν, όκορπιδόδμενη άπ' έδω κι' από κεί. Τι τήν ήθελε τήν παντοριά: είνε για να παντορι- ονται οι ότωχοι αι για να κάνουν όπιτι!

(Έπεται δένέχτω)

ΝΥΧΤΑ

...νύχτα σπασμένη μάγια...

Δ. ΣΟΛΩΜΟΣ

Καί σκαριάτικη, γλυκιά, νυχτιά χωρίς φεγγάρι με μοναχά στολίδια σου τή σιγαλιά, τ' άστέρια πώχουν χυθεί στον ούρανό, οπισομένα περιδέρια κάποιας αϊθέριας ξωτικιάς, από μαργαριτάρι.

γύρω χυμένη ή σιγαλιά... μονάχη ό μπάτης φέρει τής δροξαλίδας τó σκοπό, ποι πλέκει μοναχή και κάποιος δόσμος οβύνεται και χύνεται ένα [άστέρη.

μιάς καλοκαιρινής νυχτιάς ή όνειρινη ψυχή.

Σπύρος Παπαθαντώνης

ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΘΕΟΦΑΝΕΙΩΝ

Ήτο τὸ πρῶτον ἔτος πού ἐδιωρίσθην διδάσκαλος. Εἶχα ἐξέλθει ἀπὸ τὴν ἱερατικὴν σχολὴν καὶ μετέβην σκεδὸν ἀμέσως εἰς ἕνα μικρὸ καὶ μακρονὸ χωριό. Ἀπὸ μικρὸς εἶχα συνηθίσαι εἰς τὴν πόλιν πού ἐγεννήθηκα· ἀλλ' ἀφ' οὔτου ἀπεφάσισα τελειωτικὰ καὶ ἀλλαξά ζωὴν τὸ χωριὸ ἦτο γιὰ μένα ὅ,τι καὶ ἡ πόλις. Ἦρκει ἡ καλοκαγαθία τῶν κατοίκων καὶ ἡ ἐκτέλεισις τοῦ καθήκοντος. Ἀγαποῦσα πάντοτε τὴν μοναξιάν. Ὅμως ἐπήγαινα εἰς τὰ σπίτια τῶν χωρικῶν εἰς τὴν ἀποσπερίδα ἐπιβὴ παρεξηγοῦσαν.

Θυμοῦμαι ἀξέχαστα, ἂν καὶ εἶναι μερικὰ χρόνια τώρα, πὼς ἦτο παραμονὴ τῶν Θεοφανείων, κ' ἀποσπερίζαμεν εἰς τὸ σπίτι ἐνὸς χωρικοῦ πού ἔστειλε τὰ τρία του παιδιὰ εἰς τὸ σχολεῖον. Φωτιά μὲ γερά κουτσούρια, ζέστη ἱκανοποιητικὴ διὰ τὰ μέσα τοῦ χειμῶνος καὶ συντροφιά ἡσυχῆ, τοικουδιὰ καὶ σταφίδες καὶ οὐκα ξερὰ ἐπὶ πλέον γιὰ νὰ μᾶς θεομάνουν καὶ νὰ ὀλιγοστεύσουν τὰς μακρὰς ὥρας τοῦ χειμῶνος. Ἀπὸ τὴν μίαν ὀμιλίαν εἰς τὴν ἄλλην ἐφθάσαμεν καὶ εἰς τὰ δασκαλίστικα. Ὅσφ καὶ ἂν διατηροῖται εἰς τὰ χωριὰ τὸ σέβας πρὸς τὸν διδάσκαλον ὑπάρχει καὶ ὁ ἐμπαιγμὸς, ὅχι λεπτὸς βέβαια, ἀφοῦ προέρχεται ἀπὸ χωρικοὺς. Ἡθέλησαν νὰ τοὺς διηγηθῶ μίαν ἱστορίαν καὶ μάλιστα σχετικῶς μὲ τοὺς καλλικατζάρους. Ἐγὼ δὲν ἤθελα οὔτε νὰ ἐπαναλάβω γνωστούς μύθους, οὔτε καὶ δὲν ἠμποροῦσα νὰ ἐπινοήσω ἄλλους. Κι' ὅμως διὰ νὰ μὴν τοὺς δυσαρεστήσω εἶπα :

— Σήκω μωρὲ Γιωργιό, καὶ φέρε μας τὸ χαρτί σου.

Τὸ παιδί (ἦτο τῆς Διὸς τάξεως) ἐσηκώθηκε καὶ σὲ λίγον ἐπέστρεψε μὲ τὸ βιβλίον του εἰς τὸ χέρι. Τοῦ ἔδειξα πού νὰ διαβάσῃ καὶ ἐκεῖνο ἡσυχᾶ, ἤρεμα καὶ ὠραία, μὲ ζηλευτὴν ἀνάγνωσιν ἤρχισε νὰ διαβάσῃ ἕνα παραμῦθι πού εἶχε τὸ βιβλίον του.

Μιὰ φορὰ κ' ἕνα καιρὸν ἐξοῦσαμεν ἐγὼ καὶ ἡ γυναίκα μου εἰς ἕνα ὠραῖο περὶβόλι, εἰς ἕναν ὠραῖον τόπον, ὅπου τὸ φῶς οὔτε ἀνέτελεν οὔτε ἔδυε. Δὲν θυμόμαστε καθόλου πότε εἰσεθῆκαμεν ἐκεῖ. Ὅμως καὶ δὲν ἤθελα νὰ μάθω. Ἐβασίλευεν ἐκεῖ τὸ φῶς, μία λάμψις ὅχι γρηγορότερη καὶ συννεφιασμένη. Ποτὲ μᾶς δὲν εἶχαμεν ἴδει οὔτε σύννεφον οὔτε καὶ δάκρυ ἀπὸ τὸν οὐρανόν. Γύρω μας ἕνας τοῖχος, τοῖχος μακρὸς κυκλικὸς, πού ἐχώριζε τὸ βασιλείον μας ἀπὸ κάπου ἄλλου, ἀπὸ τὸ μέρος πού δὲν ἐγνώριζαμεν. Μέσα εἰς τὸ ὠραῖον μας περὶβόλι κατοικοῦσαν κ' ἄλλοι πολλοὶ ἀλλὰ διαφορετικοὶ ἀπὸ μᾶς. Κατοικοῦσαν ἕνας κύριος ξυθὸς φωταγέννητος, λευκὸς εἰς τὰ ροῦχα ὠραῖος ὅπως ὅλα τὰ πράγματα τοῦ κήπου, ὑψηλότερος καὶ μαγευτικώτερος ἀπὸ ἄλλους τοὺς ἄλλους. Μαζή ταν πήγαιναν κ' ἄλλοι πολλοὶ ὠραῖοι κ' ἐκείνοι φωτεινοὶ καὶ ξανθοὶ μὲ ροδολουσμένους χιτῶνας καὶ μὲ στεφάνια ἀπὸ τὰ ὠραιότερα ἄνθη τοῦ περὶβολιοῦ. Ὅταν περνοῦσαν, ἡ ἀόρατος μουσικὴ ἔβγαίνεν ἀπὸ τὰ δένδρα, ὅταν ἐγέλα ἀνθίζαν τὰ κλαδιά των, ὅταν ἐγύριζε τὸ βλέμμα του γύρω ἔκλιναν μορσικὰ τὰ φύλλα, καὶ ὅταν ἀνοίγε τὸ στόμα του ἔρρεεν ποτάμι τὸ μέλι ἀπὸ τὰ γεννήματα τῆς ὀμιλίας του. Καὶ τὸ περὶβόλι ἐγένετο κάθε ἡμέραν καὶ ὠραιότερον καὶ

πάντοτε τὸ ἐνομίζαμεν ἄγνωστον. Κάθε ἡμέραν ἀνεκαλύπταμεν καὶ ἕνα τόπον ὠραιότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ἕνα ρυάκι πού δὲν τὸ ἐγνώριζαμεν ὡς τώρα, ἄλλα εἶδη πουλιῶν πού ἐκελαδοῦσαν πρὸ ὠραία καὶ μαγευτικά.

Ὅμως μίαν ἡμέραν μ' ἐπλησίασεν ἡ γυναίκα μου. Μ' ἔσυρε μακρὰ πέρα καὶ μὲ τὰ δάκτυλα, τὸ ἕνα εἰς τὸ στόμα καὶ τὸ ἄλλο εἰς τὰ μακρονὰ καὶ ἄγνωστα μέρη ὅπου μᾶς τὰ ἐχώριζε τὸ τεῖχος, μού εἶπεν.

— Ἀκουσε καὶ κοίταξε.

Εἶδα τότε τὸ φῶς νὰ ὀλιγοστεύῃ εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο καὶ ὑπερὰ νὰ γίνεταί περισσοτέρον. Ἀκουσα μακρονούς κρότους ὁμοίους μὲ ἤχους μεγάλους πού δὲν εἶχαν ἀκουσθῆ ὡς τώρα εἰς τὸ ἰδικόν μας περὶβόλι. Εἶδαμεν σκιὰς ἀπὸ δένδρα ὑψηλὰ, καὶ ἐκτάσεις πού ἔλαμπαν σκεδὸν ὅσφ καὶ τὰ μαλλιά τῶν συγκατοίκων μας. Ἐσκυψα τὸ κεφάλι, βαρὺ διὰ πρῶτην φοράν.

— Καὶ τί θέλεις τώρα ;

— Νὰ πάμε καὶ μεις ἐκεῖ. Ἐγὼ ἔμαθα τὸν δρόμον τῆς ἐξόδου.

— Καὶ γιατί νὰ φύγομεν ;

— Ἐκεῖ θὰ εἶναι ὠραιότερα. Ἀλλὰ καὶ ὠραιότερα νὰ μὴν εἶναι, πρόπει πάλιν νὰ μάθωμεν τί κρύπτεται ἐκεῖ πέρα.... Ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἡ στενοχωρία μὲ κατέτρωγε καθημερινῶς. Εἶθελα νὰ φύγω καὶ πάλιν ἐδίσταξα. Κάποτε συνήτησα δύο συγκατοίκους μου. Τὰ μαλλιά των ἦσαν ξανθὰ ἀκόμη ἀλλὰ τὸ βλέμμα των ἀγριοπόν. Ὁ ἕνας μού εἶπε

— Ὁ φωτεινὸς μας κύριος κρατεῖ διὰ του, καὶ δὲν μᾶς δίδει οὔτε τὰ φαγητὰ πού τρώγει οὔτε τὰ κρασιά πού πίνει. Νὰ τὰ πάρωμε! Ὁ ἄλλος μού εἶπε:

— Ἀκουσέ με. Ὁ φωτεινὸς κύριος κρατεῖ ἄλλην τὴν δύναμιν δικήν του. Νὰ βοηθήσετε ἄλλοι νὰ τοῦ τὴν πάρωμε.

Δὲν ἐσυμφωνήσαμεν καὶ ὁ καθεὶς ἐπῆρε ξεχωριστὸν δρόμον. Ὁ πρῶτος, ἀχόρταστος ὡς ἦτον, ἠθέλε νὰ φάγῃ τοὺς καρπούς ὅλου τοῦ κήπου, καὶ ἀφ' οὗ ἀπέτυχεν ἐπῆρε τὸν δρόμον πρὸς τὴν θύραν. Ὁ δευτέρος ἐκίνησεν εἰς στάσιν τοὺς ἀγγέλους ἀλλ' ἀπέτυχε. Κι' αὐτὸς μὲ τοὺς δικούς του ἔτρεξε νὰ βοῆ τὴν ἐξοδον. Ὁ τρίτος, ἐγὼ μὲ τὴν γυναίκα μου εἶπαμεν εἰς τὸν φωτεινὸν μας κύριον.

— Ἀφησέ μας νὰ ἰδοῦμε τί εἶναι παρέκει. Γιατὶ τάχα μᾶς ἐκλείσες ἐδῶ ; θέλομεν ἐλευθερίαν.

— Καλὰ πηγαίνετε, μᾶς εἶπεν.

..... Ἡ θύρα δὲν ἦτο μία. Ἡ ἐξοδος ἦτο πυλὸν, μὲ τρεῖς θύρας. Ἀπὸ τὴν πρῶτην ἐξῆλθεν ὁ πρῶτος καὶ ἀφ' οὗ ἐγένε μαύρη σκιά ἔπεσεν εἰς τὸ κενόν. Ἀργότερα ἔμαθα πὼς τὸν ὠνόμασαν καλικάντζαρον. Ἀπὸ τὴν τρίτην θύραν ἔτρεξεν ὁ στασιαστὴς νὰ φύγῃ πίσω του πλῆθος ἀπὸ ἄλλους. Τὰ μαλλιά των τότε ἐγίνοντο κόκκινα καὶ τὸ σῶμα των τότε ἄλλαξε ὄμην καὶ τότε ἐπανήρχοντο εἰς τὴν πρῶτην των μορφήν. Ἐγιναν φωτιά καὶ ἔπεσαν εἰς τὸ κενόν. Ἀργότερα ἔμαθα πὼς τοὺς ὠνόμασαν δαιμόνια. Ἐμεῖς εἶμαθα εἰς τὴν μεσαίαν θύραν, ἀλλὰ δὲν ἐφοβηθήκαμεν. Ἐνας φωτεινὸς κάτοικος τοῦ περὶβολιοῦ μᾶς ἐχαιρέτισε καὶ μᾶς ἔδειξε τὸν δρόμον. Τώρα ὅμως δὲν ἦτο τὸ κενόν μὲρὸς μας, διότι μιὰ γέφυρα μᾶς ἦναι μὲ τὸ ἄγνωστόν μας μέρος. Ὅταν ὅμως ἐπεράσαμεν ἐγκρεμίστηκε κ' ἐχάθηκε μαζὺ μὲ τὸν ἀγ-

γελον του κήπου.

Επρωπατήσαμεν μακριά και σε λίγο ένα άγνωστον πρόσωπον μας εκάλυψε. "Ητο το σκοτός. "Ητον ο φόβος. Κι' όμως μέσα μας ήτο κάποια ικανοποίησις. Σε λίγο μία φωτεινή ακτίς μας έδειξε ξερά χόρτα κάτω από ένα δένδρον.

— Έκει 'Αδάμ. Έκει να μείνομεν. Τα γόνατά μου εκουράσθησαν. Πρώτη φορά τὸ αισθάνομαι αυτό.

— Ναι Εύα. Πάμε εκεί. Καί εγώ κουνώ. Διατί άρα γε; Πρώτην φοράν τὸ αισθάνομαι αυτό.

Έγειραν εις τὸ χόρτο κι' εκοίταζαν εις τὸ βάθος από του οποίου είχαν έλθει. Ούτε περιβόλι, ούτε φώσ ούτε τίποτε!

Μόνον μία ακτίς μικρή ὡσαν γραμμὴ ήρχετο από ψηλά, χωρίς τίποτε άλλο να χαρίζη παρα τὸ νέον αίσθημα που έγεννᾶτο μέσα των.

— Τὴν έλίδα!

Τὰ ξύλα έτοιζαν εις τὴν φωτιάν και τὸ παιδί έσταμάτησε τὸ διάβασμα ἐνῶ ὅλοι είχαν μείνει σκεπτικοί. Ο παπᾶς του χωριοῦ (που άκουε κι' αὐτός), ὁ προκατόχος μου εις τὸ διδασκαλικὸν αξίωμα του χωριοῦ, εκίνησε τὸ κεφάλι του με τὰ χιονισμένα μαλλιά και ήρώτησε.

— Κιὰ τὸ μῆλο; "Ιντα γινε τὸ μῆλο; Κι' ὄφισ;

— Δὲν ήτανε οὔτε μῆλο οὔτε ὄφισ. Αὐτὰ 'ναι συμβολικά, γέροντα, του εἶπα.

Έκίνησε πάλιν τὸ κεφάλι του κι' ἐνῶ έβλεπε με παραλονιαρικὸν βλέμμα εις τὴν φωτιάν κι' εκάιδευσε τὰ ὄρατα του γένετα, εἶπε:

— Έσεῖς ἢ νέα πλάσι εἴσαστ' ἄθεοι. "Αλλοιῶς γινήκανε τὰ πράγματα κι' αλλοιῶς τὰ λέτε 'στὰ κοπέλλια μας. Καί θὰ γίνης λέει και παπᾶς!...

...

"Η φωτιὰ παρημελημένη είχεν ὀλιγοστεύσει τὰς φλόγας της. Κι' εις ὅλους είχαν κάνει βαθειάν ἐντύπωσιν ἢ ιστορία του βιβλίου και τὰ λόγια του σεβασμιου ιερέως!

Χανιά, 3—1—26

Κάκης Τωμαδάκης

ΤΡΕΛΗ ΜΑΝΑ

«Πέθανε! » ξεφώνησε ἡ δίδυμη μάνα κοιτάζοντας τὸ νεκρὸ σπλάγχνον της.

Τὸ καντήλι ἄρχισε νὰ δδίνῃ τριτίθιζοντας. Στὸ παράθυρον τὸ πατζούρι κτυποῦσε δυνατὰ ἀπὸ τὸν ἄνερον.

Κοντὰ στὸ στρωποδένιον κρεβάτι τὸ νερὸ τῆς βροχῆς ποδῆμπαινε ἀπὸ κάποια χαραμὰδα τοῦ ταβανιοῦ κτυποῦσε ρυθμικά στὸ δάπεδον ὀχηματίζοντας ἕνα μικρὸ ποτάμι.

«Πέθανε! » ξαναψιθύρισε και χωρίς νὰ τῆς ξεφύγῃ οὔτε ἕνας λεγμὸς καθίσε κουρασμένη δὲ κάποια μισοσπαδμένη καρτέλα κι' ἔσφιξε τὸ βλέμμα ἐπιμονα πάντα στὸ ὄχρὸ πρόσωπον τοῦ παιδιοῦ της.

Τὸ κοιτάζε πρώτα με μιὰ εκφρασὴ λύπης και δυστυχίῆς, μὰ ἔπειτα ὅταν διάφορα αἰσθήματα ξετυλιχτήκανε μέσα της τὸ βλέμμα της γίνεκε ἄγριο.

Στὸ μισοδοκίτιδον τὰ μάτια της λάμπανε δά φωταδερὰ μαθρα πετραδία.

Σὲ μιὰ στιγμήν τινάχτηκε. "Η καρτέλα δούπησε στὸ δάπιον πάτωμα.

"Ενα γέλιο ἀπαιδιο, νευρικό, ξεσπάει στὴν ἐρημιὰ τῆς καμαρας.

"Η μάνα χόρνετε στὴ μέση ἕνα ζωτικὸ χορὸ. Τὸ πάτωμα ἔτριψε, ὁ ἀέρας κρατοῦσε ἔξω μουδικῆ, τὸ νερὸ κτυπαγε ρυθμικά, τὸ ἦντῆλι τοῦ κεντηλιοῦ ἔσφιγγε μόνο κάτι ἀναλαμπές, κι' ἡ μάνα ξεκλουθοῦσε τὸ τραλλὸ της χορὸ...

Τὰ γέλια της κινῶνται δά νὰ θέλωρν νὰ ποῦν κάτι. Σε λίγο τραγουδιότη ἡ φωνὴ της ἀκούστηκε κοινῶντας μαζί τὰ χέρια δά νὰ κρατοῦσε και νὰ νανοῦριζε κανένα παιδί.

«Τὸ παιδί μου θέλει κούνια με χορὸ και με τραγουδία, και θὲ νάρθῃ ὁ ἔσπος πάλι, στὴ γλυκιά του ἀγκάλη νὰ τὸ βάλῃ

"Επαψε. "Εσφιξε ἕνα βλέμμα στὸ πρῶθιμον τοῦ παιδιοῦ της πρόσωπον. Κεῖνη τὰ στιγμήν ἔσπασε ἀπὸ τὸ πατζούρι κάποιο τζάμι. Βροχὴ κι' ἄερας χύθηκαν μέσα.

"Ενα παγετὸ κροῖ ἀπλώθηκε. Τὸ καντήλι ἔδωκε.

"Η μάνα γύρισε γύρω της, κοιτάζε μ' ἕνα ἠλιθιον βλέμμα κι' ἔπειτα κάποια δειλὴ γεννήθηκε στὸ τραλλὸ της κεφάλι. "Αρμυρὸς, δειπάει καλά τὸ κεφάλι τοῦ παιδιοῦ της κι' ἔπειτα ἔσφιξε πάνω στὸ κρεβάτι ὅλα τὰ ρούχα που είχε. "Εσφιξε και δὲ μιὰ γωνιά κατέβαθε ἕνα εἰκόνιωμα και τοῦ τὸ ἔβαλε ἀπὸ πάνω στὸ προδικεφάλι του. «Τώρα δὲ θὰ κρυθῆνης. Κοιμήσου. "Η Παναγιά μαζί σου, ψιθύρισε κι' ἔκαμε τρεῖς φορές τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ πάντοτε ὅπως συνήθιζε μονομουρῖζοντας μιὰ εἰχὴ κι' ἔπειτα ἀποτραβήχτηκε στὴν πόρτα διγανά. Τὴν ἀνοίξε κι' ἄρχισε νὰ κατεβαίνῃ μιὰ δακάλα. Μπροστὰ της ἀπλώνοσανε βαθὴ σκοτάδι ποῦ δημιουργοῦσε στὸ κεφάλι της θανατευτικὸς σκίε. «Σίγῃς ἔλαγε κάθε τόδον ἄδελέ, «Ὁ Νόδης κοιμᾶται θά τὸν ξεπνύθετε. Σε κάποιο δακρὴ γλῆστρησε και κυλιόστηκε κάτω.

"Όταν δικόθηκε εἶχε κατεβεῖ τὴν δακάλα.

"Απὸ διάφορα μέρη ἔσρχαν αἵματα.

"Ὁ μισοθῆτος της ὀχίετηκε στὴ πλάτη και ὀάνηκαν τὰ κρᾶτα της.

Οἱ ὀουρκέτες ἀπὸ τὰ μαλλιά της ἔσρχαν και χυθήκανε οἱ πλοῦθιοι κότσοι της ἀνάκατα στοῖς ὄμοις της.

Μὰ δὲν δικόθηκε τίποτε ἀπὸ αὐτὰ. Στάθηκε μόνο ἀκίνητη, ἔβαλε τὸ χέρι της δε' αὐτὴ γιὰ ν' ἀκούσῃ καλύτερα και σταμάτησε τὴν ἀναπνοή της «Έχει γοῦστο νὰ ἔσπνυσε μ' αὐτὸ τὸν κρότον τ' ἀγγελοῦδὸν μου!»

"Όταν βεβαιώθηκε πῶςδὲν γίνεκε τίποτι ποῦημα, ἀνοίξε διγανά τὰ ἔξωπορτα και βγήκε στὴ λαγερὴ βροχὴν τοῦ χειμῶνα. Κλειόσε, κι' ἔπειτα ἄρχισε νὰ τρέχῃ γλῆγορα στὸ λασπομένο ὄρομον ἐνῶ ἡ βροχὴ ἀνακατευόταν με τὰ αἵματα ἀπὸ τίς πληγῆς της κι' ὁ ἀέρας ὀδᾶγε τὰ κορῆλαι της...

Πέρασε κοντὰ ἀπὸ κάποιο ζυτιδιον ποῦ τουρτουρίζοντας καθόταν ἀμυδρὸς κάτω ἀπὸ κάποιο κῶδικὸ πλινθόνοντας με τὰ δουβλερὰ κῶκαλά του τὴν πέτρο. «Έλεσημῶσῆν κυρία μου ἀκούστικη νὰ λὴν ἡ τραγῆμενη φωνὴ του. Κεῖνη γύρισε, γέλασε, κι' ἔξακολούθησε τὸ ὄρομον της.

Διπλα της πέρασε κάποιο ἄμαξι. Τὸ σταμάτησε.

«Πῆγαινε με στὴν ὀδὸ Κ...» εἶπε... Ὁ ἄμαξας δὲν ἀντελάθηκε τὰ χάλια της πᾶρα κινῶσε τὸ μαστῆτιον στὸν ἄνερον και τ' ἄλογα χύθηκαν μπρός.

"Όταν ἔχτασε στὴν ὀδὸ Κ. σταμάτησε. "Η γυναῖκα κατέθηκε κι' ἄρχισε πάλι νὰ προχωρῇ.

— Ε! κυρὰ μου, δὲ πλερώνης; ὀδᾶζε ὁ ἄμαξας.

Γέρισε τὸν κοιτάζε, ἔξωπαθε στὸ τραλλὸ της γέλιο και εἶπε «Δὲν ἔχω».

"Ὁ ἄμαξας θύγωσε και πύπυξε.

Κεῖνη ἄρχισε νὰ τρέχῃ. Τὴν ἔχτασε ὀμως κάτω ἀπὸ ἕνα λούξ. Ἀμῶσως ἀπὸ τὰ χάλια τῆς καταλαβε ὅτι δὲν εἶχε λεπτά. Ἐν τούτοις ἔσπερε νὰ ξεφλῆθῃ τ' ἀγῶι. Τὴν κοιτάζε. Τοῦ ἄρεσε. Ἐσδι

ὅπως ἦταν μ' ἀνοιχτά τὰ στόμια καὶ μὲ ξέπλεγ μαλλιά ποῦ ἀτεφάνωναν ἓνα ὀμορφὸ πρόσωπο τοῦ κέντεσε ἀρκετὰ τίς πρόστιχες ὀρέξεις του. «Μὴρ' αὐτὴ εἶναι ὀμορφὴ. Διορθώνεται ἡ δουλειὰ» ψιθύρισε κι' ἔκαμε νὰ τὴν ἀρπάξῃ. Ἡ τρελλὴ δὲ νὰ κατάλαβε τοὺς λογισμοὺς του καὶ τίς προθέσεις του ἀποτραβίχτηκε. Ἄρπαξε μιὰ πέτρα καὶ τοῦ τὴν ἔσπριξε. Ὁ ἀμαρὴς χτυπήθηκε στὸ κεφάλι κι' ἔπεσε λαλιωμένος. Ἡ γυναῖκα ἱεροδοκίμασε τὸ δρόμο της μὲ τὸ τρελλὸ γέλοιο.

Ἡ βοσκὴ τὴν ἔκαμε μονόκιδι. Τουρτούριζε τὸ κορμί της ἀπὸ τὸ κρεῖο. Τὰ πόδια της λαδπωμένα ὡς τὰ γόνατα. Μὰ τὸ πρόσωπό της ἦταν χαρούμενο. Κάποτε ὅμως διάφοροι ἀνσπαῖμοι ζωγραφίζονταν πάνω του καὶ μερικὰ δάκρυα χυνοῦσαν στὰ κλωμά της μάγουλα. Φαινότανε δὲ νὰ εἶχε ἐπανακτιδῆ τὸ λογικὸ της. Μ' αὐτὸ βαστούσε λίγο.

Βοήθηκε δὲ κάποιον ἑξοχικὸ δρόμο.

Ὁ οὐρανὸς κατέβαινε ἐκλαίει ἀδιάκοπα.]

Ἄστραπες ὄριζαν τὴν ἀτυρόδοιρα.

Τὰ δένδρα βογκοῦσαν λυπητρὰ καὶ τὰ λειβάδια εἶχαν γίνῃ λίμνες.

Καὶ ἡ τρελλὴ ἔσπριξε στὸ σκοτάδι.

Κάποτε σταματοῦσε καὶ κινεῖτο τὰ χεῖρά της μιλιώντας μὲ τὸν ἑαυτὸν της. «Μήπως ὁ Νώτης κρυώνει; Ὅχι τὸν ὀκέπαδα καλά! Στὴ δειψὴ αὐτὴ τὰ χεῖλια ἄνοιγαν δ' ἓνα εὐτυχιωμένο χαμόγελο.

Κάποτε ἔκλαιγε χωρὶς νὰ ξέρῃ γιατί.» Ἐνο σκυλὶ μὲ τὴν οὐρὰ κωμένη στὰ δειψὰ, πέρασε κοντὰ της.

Τοῦ ἔσπριξε χωρὶς αἰτία μιὰ πέτρα. Κεῖνο τὴ δάκρωσε καὶ τὴς ἔσπριξε τὴ δειψὸτα.

Ἄρχισε νὰ τὸ κινεῖται. Ἐπεσε ὅμως δ' ἓνα λάκοι γεμάτο λάσπες. Σακόθηκε μονόκιδι καταλαδπωμένη, κι' ἡ ἄθλια ἐκεῖνη ὑπαρξὶ παραπονέθηκε ἀρχίζοντας μὲ τὴ Φύση ἓνα κλάμα γοροῦ...

Ἐφτάσε κοντὰ δὲ κάποιον καλύβια.

Πλινθιάσει. Ἐνο σκυλὶ ἄρχισε νὰ οὐρλαίξῃ. «Σὸπα δὲν δὲ κτυπῶ πιά» γύρισε καὶ τοῦ εἶπε. Τὸ σκυλὶ κατὰ δόμπτωσιν δώπαδε. Χτύπησε τὴν πόρτα. Κι' αὐτοὺς ἄντρας τὴς ἄνοιξε. Εἶχε μιὰ ἀγριοπὴ μορφή. Ἡ γυναῖκα δὲ ἀντίκρισε τὸν ἔδαδε στὰ γέλοια. Κεῖνος τὴν ἔσπριξε βίαια κι' ἀνοίγοντας τὸ δάκτυλο στὸν ὀρίζοντα βοδνεῖξε «Ἀποτραβήξου τρελλή. Κεῖ».

Ἡ γυναῖκα ἱαναγέλασε κι' ἔφυγε. Ἐφτάσε δὲ κάποιον γιόφης. Κάτω κυλοῦσε δομητικὸν τὸ ποτάμι. Βύθισε τὸ βλέμμα καὶ τίς δειψὲς στὰ νερὰ ποῦ ἀγριοχόρταν.

Ἐμεινε ἔτσι γιὰ πολὺ ὥρα. Σὲ μιὰ στιγμή πετάχτηκε. Κοίταξε τριγύρω.

Νόμισε πὼς τὴν πλινθιάζουν ἄγριες οὐκιές. Δοκίμασε νὰ φύγῃ δὲν μποροῦσε οἱ οὐκιές τὴν κέκλωσαν. Ἐδνεῖσε στὸ ποτάμι τέντωσε τὸ ὄμμα της κι' ἀφέθηκε στὸ κενό.

Ἐνα μὲλις ἀκούσθ' ὀφέλασμα ἀκούσθ' κι' ἔπειτα τὸ μαυροντυμένο ὄμμα της φάνηκε γιὰ λίγο νάνε-δοκατεβαῖν δὲ ἄγρια νερὰ καὶ νὰ χάνεται.

Κεῖνη τὴ στιγμή ἀπὸ κάποιον ἑξοχικὸ ὄπτι ἀκούσθηκε τὸ κράξιμο ἑνὸς πετεινοῦ.

Χανιά, Δεκέμβριος 1925

ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΡΑΠΤΗΣ

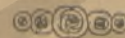
ΤΑ ΕΞΟΧΙΚΑ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΑ

ὑπὸ Chateaulriand

Οἱ Ἀρχαῖοι δὲν εἶχαν ποτὲ πρὸ εὐχάρις α μέρη ἐνταφιασμοῦ ἀπὸ τὰ ἑξοχικὰ μας κοιμητήρια. Οἱ κάμποι, οἱ ἄγροι, τὰ νερὰ, μιὰ γελαστὴ ἀποιρὶς ἐμίγανε τίς λιτὲς εἰκόνας τὸς μὲ τὰ μνήματα τῶν χωρικών. Ἀγαποῦσε κανεὶς νὰ βλέπῃ τὸ χοῦδο σιλικῆς ποῦ κρατιέται στὴ ζωὴ ἀπ' τὸ φλοῖο του, τίς μηλιές τοῦ πρεσβυτερίου, τὴν ἀψιλλὴ γλῶσση, τίς χουμαδιές, τὸ στόλισμα τῶν πεθαμένων καὶ τοὺς θάνατους καὶ καὶ τοὺς μικροὺς σταυροὺς τῆς παρηγορίας καὶ τοῦ ἔλεους. Εἰς τὴ μέση ἀπὸ τὰ σασαρά μνήματα ἡ ἐκκλησία τοῦ χωριοῦ ὑψωνε τὸν πύργο της ποῦ ἔφερε στὴν κορυφὴ τὸ ἔμβλημα τὸ ἀγροτικὸ τῆς ἐπαγρυπνήσεως. Δὲν ἀκούει κανεὶς σ' αὐτὰ τὰ μέρη ἄλλο ἀπ' τὸ τραγοῦδι τῆς καρδερίνας καὶ τὸ θόρυβο τῶν ἀρνιῶν ποῦ ἔτρωγαν τὸ χόρτο τοῦ τάφου τοῦ παλιοῦ τοὺς βοσκοῦ. Τὰ μονοπάτια ποῦ διασχίζουν τὸν εὐλογημένο τόπο ἐτελείωναν στὴν ἐκκλησία ἢ στὸ σπίτι τοῦ παπᾶ. Εἶχαν χαραχθῆ ἀπὸ τὸ φτωχὸ καὶ ἀπ' τὸν ὀδοιπόρο ποῦ πήγαιναν νὰ προσευχηθοῦνε στὸ Θεὸ τῶν θανατῶν ἢ νὰ ζητήσουν τὸ ψομὶ τῆς ἐλεημοσύνης ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο τοῦ Ἐδδαγγελίου τὸν ἀδιάφορο, ὅπου δὲν περᾶ ὅλως διόλου ἀπὸ τὰ μνήματά του ὁ πλούσιος. Ἐδιάβαζε κανεὶς γιὰ ἐπιτάφιο, «Γιάννης ἡ Γιώργης, γεννήθηκε τὸν τάδε χρόνον, πέθανε τὸν τάδε. Σὲ μερικοὺς ἐπάνω δὲν ὑπῆρχε ὅλως διόλου ὄνομα. Ὁ χριστιανὸς χωρικός ξεκουράζεται ξεχασμένος ὀπως τὰ ὀφέλιμα φυτὰ του ἀπὸ τὰ ὀποῖα ἔζησε. Ἡ φύσις δὲ σκαίβει εἰς τοὺς κορμούς τοὺς γκρεμισμένους μέσα στὰ δάση τὸ ὄνομα τῆς δροῦς. Ἐν τούτοις περιπλανόμενοι μιὰ μέρα σ' ἓνα ἑξοχικὸ κοιμητήρι εἶδαμε ἓνα λατινικὸ ἐπιτάφιο ἐπάνω σὲ μιὰ πέτρα ποῦ φανέρονε τὸν τάφο ἑνὸς παιδιοῦ. Ἐκκλητικοὶ ἀπ' αὐτὴ τὴ μεγζλειότητα ἐπλησίασαμε πρὸς αὐτὸν γιὰ νὰ νοιώσωμε τὴ μόρφωση τοῦ παπᾶ τοῦ χωριοῦ, διαβάσαμε αὐτὲς τίς λέξεις «Ἄψετε τὰ πνεύματ' ἐργασθῆτε πρὸς με» παρμένες μέσα ἀπὸ τὸ Ἐδδαγγέλιον.

(Μετάφρασις)

Σ. Μ.

ΚΑΛΟΚΑΙΡΑΚΙ

Τοῦ Δ. ΚΟΥΛ. χαριτωμένο

Καλοκαιράκι ξωτικό, ποῦς θὰ σὲ τραγουδήσῃ!
κάτω ἀπ' τῆς λεύκας τὸν ἰσκιό, μὲ τ' ἀγριοῦ τὰ χάρδια,
ποῦ στὴ ψυχὴ μου ὁ βάρταχος βαρὺ ρυθμὸ νὰ χύσῃ
στὴ σιγαλιὰ μεσὰ ὄχεται τὰ χουσωμένα βράδνα!

Ὅρα πλασμένη γιὰ ὄνειρα, μιὰ ἀγροῦλα θὰ ξυπνήσω
ποῦ λούει τὰ λούλουδα ἢ δροσιὰ κ' ἡ ἀνατολὴ ροδιζεῖ
κι' ἀπὸ γλυκοὺς κελαιδισμοὺς ὁ ἀγέρας πλημμυρίζει
ποῦ βασιλεύει ὁ ἀγερινὸς γιὰ νὰ σὲ τραγουδήσω!

Θεριστῆς τοῦ 1925

ΣΠΥΡΟΣ ΠΑΠΑΔΑΝΤΡΗΣ

ΙΩΑΝ. ΧΑΣΑΠΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΡΙΚΥΜΙΑ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΣ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου καὶ τέλος)

Βάδιζε ἀργὰ ἀργὰ στὸν μουσικιομένον ἀπὸ τὴν πρωϊνὴ δροσὰ δρόμο, σκυθρωπὸς, μ' ἓνα σωρὸ σκέψεις στὸ κεφάλι ποῦ τὸν κούραζαν τὸν κούραζαν φοβερὰ καὶ τοῦ σκέπαζαν τὴν ψυχὴ μὲ σκοτεινὰ μαῦρα σύννεφα ποῦ ὅμως τὸν ἔκαναν νὰ μπορῆ νὰ σκέπτεται πιὸ καθαρὰ, καὶ νὰ νιώθῃ καὶ νὰ ἐξετάζῃ πιὸ εὐκρινὰ τὸν ἑαυτὸν του. Κι' ἔβλεπε πὼς ὅλη αὐτὴ ἢ πάλι κι' ὅλη αὐτὴ ἢ πάλι κι' ὅλη αὐτὴ ἢ ἀγωνία τώρα τελευταία δὲν ἦταν ἀπὸ τίποτα ἄλλο παρὰ γιὰτὶ ἀγαποῦσε τόσο τὴ ζωὴ ποῦ πέρασε καὶ γιὰτὶ δὲ μποροῦσε νὰ κάμῃ τὸν ἑαυτὸ του νὰ μετανοώσῃ γι' αὐτὴν καί...καί...καί...Οἱ σκέψεις του ἀχαλίνωτες ἔπρηναν δρόμο καὶ τὸν κούραζαν, τὸν ζάλιζαν.

«Κι' ὅμως εἶναι τόσο ἔμορφη», ψιθύρισε σὲ λίγο καὶ πρόσεξε γύρω του ζητώντας ν' ἀφαιρεθῆ καὶ νὰ μὴ σκέπτεται τίποτα πιὰ.

Στὸ δρόμο ἐρημιά. Δὲ φαινόταν ψυχὴ. Μόνο κάτι πρόβατα ἢ κατσίκιζ ποῦ ἔβασκαν ἐκεῖ κοντὰ, ἔμοιαζαν μὲ παραξένες σταχτιᾶς σκιᾶς, ποῦ σάλευαν πάνου στὸ πράσινο. Μακρύτερα προχωροῦσαν ἀργὰ κουρασμένα, κάτι μουλάρια καὶ τὰ κουνδούνια τους ἠχοῦσαν μελαγχολικά, πένθιμα μὲ τὰ κρυσταλένια ἀναφιλητὰ μιᾶς βρῦσης ποῦ ἔχυνε τὸ νερὸ τῆς πάνω σὲ κάτι πράσινας χορταριασμένες πέτρες.

Στάθηκε καὶ τὰ κοίταξε ὅλα προσεχτικὰ, λὲς κι' ἔψαχνε νὰ βοῆ κάτι πάνω των, προσέχοντας ἀκόμα μὲ τὴν ἴδια σπουδαιότητα στὸ θόρυβο τῶν κουνδουνιῶν καὶ τῆς βρῦσης...Κι' ὅταν ἄρχισε πάλι νὰ περπατᾶ ἀισθάνθηκε μέσα του—ἔτσι σὰν ἀσυνείδητα—κάποια χαρὰ σὰν ἀνακούφιση νὰ ἐπροβάλλῃ καὶ νὰ δίνῃ ζωὴ καὶ δύναμη στὸν ἑαυτὸ του, διζύοντας ἀογὰ καὶ ἦσυχια τὴν μελαγχολία καὶ τὴν ἀπελπισία ποῦ τοῦ σάφρωνε τὴν ψυχὴ. Κάποτε ποῦ πρόσεξε σὲ κάποιους ἐργάτες ποῦ φορτωμένοι στοὺς ὄμους των τὰ ἐργαλεῖα μιλοῦσαν δυνατὰ καὶ χειρονομοῦσαν γιὰ κάποια κυπαρίσσια ποῦ ἔκοψαν ἢ ποῦ πρόκειται νὰ κόψουν τὸ μυαλό του πέταξε στὸ νεκροταφεῖο. Καὶ τοῦ φάνηκε πὼς βρισκόταν μέσα σὲ κάποια κάσα, κι' ἀισθάνθηκε νὰ τὸν κατεβάζουν κάτω μέσθ στὸ λάκκο ἐνῶ ἄκουγε κάτι ἀκατάληπτες λέξεις ἀπὸ πάνω του σὰν μουρμουριδιά. Ὑστερα ἔγνωσε στὸ στόμα του ἓνα σωρὸ χόματα λιπαρὰ ἀπὸ τὶς λιωμένες σάρκες τῶν ἀνθρώπων.

Τὸν εἶχε πιᾶσει στενοχώρια.

Δὲ μποροῦσε ν' ἀνασάγῃ καλά καὶ τὰ στήθια του πεταγόντουσαν ἔξω σὲ κάθε βαρειά καὶ ἀταχτὴ ἀνζπνοή του. Ἡ καρδιά του χτυποῦσε δυνατὰ καὶ τὰ μελίγκια του χτυποῦσαν τὸ μυαλό του, καφτὰ σὰν πυρομέγνα.

Ἦταν ζαλισμένος φοβερὰ κ' ἡ δύσκολη ἀναπνοή του τὸν βασάνιζε φοριχτὰ...Τέλος κάποτε ἀνάσανε βαρειά. Ἐβαλε τὸ χέρι του στὸ καφτὸ κούτελό του, ζητώντας ἔτσι νὰ ξεζαλιστῆ νὰ συνέλθῃ καὶ κούνησε τοὺς ὄμους του ποῦ τοῦ πίεζε ἡ κάσα... Ἀντίκρουσε τὴ θάλασσα.

Στάθηκε ὥρα νὰ τὴν κοιτάξῃ χωρὶς νὰ σκέπτεται τίποτα μὰ καὶ χωρὶς νὰ φαίνεται ἀφηρημένος. Τὰ μάτια του εἶχαν βυθισθεῖ μέσα σ' αὐτὴ σὰν νὰ ἔψαχναν νὰ ἐρευνοῦσαν ν' ἀναζητοῦσαν κάτι. Ἦταν κόκκινος καὶ τὰ μάγουλά του πετοῦσαν σπίθες. Τὰ χεῖλη του κόκκινα ἔτρεμαν καὶ τὰ δόντια του χτυποῦσαν ἄν καὶ δὲν ἔκανε καθόλου κρού. Ἀναστέναξε βαθεῖα καὶ κοίταξε γύρω του μὲ ἠλίθιο βλέμμα. Δὲν εἶδε γιὰτὶ δὲν ἐπρόσεξε τίποτε, κι' ἄρχισε νὰ γελᾶ ξαφνικὰ χτυπώντας μὲ τὰ χέρια του τὰ γόνατά του κ' ὕστερα ἔκανε τὸ σταυρὸ του, ἀπορώντας πὼς βρέθηκε κεῖ κάτω.

Ξανακοίταξε τὴ θάλασσα ποῦ ἀπλωνόταν μπρὸς του καθαρὴ καὶ διάφανη, καὶ ποῦ στὰ μεγάλα τῆς τὰ πλάτεια οὔτε ἓνα καίκι, οὔτε μία βάρκα κ' ὕστερα τὸν ἥλιο π' ἔλαμπε δυνατὰ ἀπὸ πίσω του τραβηγμένος ἀπὸ τὴν ἀνατολὴ χαμογέλασε λυπημένα καὶ ἔσαναστάθηκε ἀφηρημένος μέσα σὲ μία πνυχτικὴ ἡρεμία ἡσυχία, σιγαλιὰ π' ἀπλωνόταν γύρω...

Καὶ κάποτε ἀκούστηκε ἓνα δυνατὸ παφλάτισμα στὴ θάλασσα π' ἔμοιαζε σὰν ἀναστεναγμὸς ἀνακουφίσεως. Κ' ὕστερα κάτι φάνηκε νὰ πλῆῃ κ' ὕστερα κάτι κύκλοι π' ὄλο μεγάλωναν καὶ διαλύονταν κ' ὕστερα ὅλα χάθηκαν κ' ἔμειναν ὅλα πάλι ἦρεμα σιγαλιὰ.

Πέρα στὰ μάκρη τῆς θάλασσας, σὰν μαυράδι φάνηκε ἓνα καίκι π' ἐρχόταν, Ὁ ἥλιος ὅσο πήγαινε κ' ἔφευγε ἀπὸ τὴν ἀνατολή. Καὶ πέρα μακρὰ ἀκούστηκε κάποιο τραγοῦδι ξενύχτηδων ποῦ γύριζαν στὰ σπῖτια των.

1021

ΙΩΑΝ. Χ. ΧΑΣΑΠΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Νύχτα! Δὲ χάραξ' ἡ ἀγῆ γιὰ νὰ προβάλλ' ἡ μέρα κ' ἀκόμχ δὲν ἐγύρισε τὸ πλοιο ἀπὸ τὴ Δῆλο τὸ μυριοπλούμιστο ἱερό. Ἐκτός ἀπὸ τὸ φίλο τοῦ φιλοσόφου, τὸ σκοπὸ, ὅπου τραδιέται πέρα

καὶ τὸ Θεὸ ποῦ δὲν ξεγγᾶ οἱ ἄλλοι ὄλοι κοιμοῦνται. Ἡ φυλακὴς ἐρημικαῖς καὶ περιφρονημέναις βουδαῖς μιλοῦν ἀτέλειωτα καὶ γέρνουν λυπημέναις. Μὰ ὁ φιλόσοφος ὅτὸν ὕπνο γέρνει καὶ θυμοῦνται

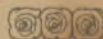
οἱ λογισμοὶ του τὰ τραγὰ τῆς Ἰλιάδος λόγια. Ἢ Χαλιῶνται κόσμοι καὶ ψυχὴ σὲ λίγο θε νὰ φύγῃ μὰ μέσ' στὸ χαρὸπάλεμμά κ' ἐπίφοδο κυνήγι

ποῦ ἡ πίστις φεύγει ὅτὰ μικρὰ τῆς φυλακῆς κατώγια Σωκράτη Σὺ, μένεις πιστὸς κρᾶχτης, δὲν συλλογιέσαι γιὰ τὴ μελλοντικὴ ζωὴ, γέρνεις κ' ἀποκοιμίσαι.

Χανιά 16 Ὀκτωβρίου 1925

Κἄνις Τομαδάκις

1) ἤματι κεν τριτάτῳ φθὶνν ἐρίβολον [ἴερο. (1563)

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ

ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ

Μετάφρασις ἐν τῇ ἰσοδότη τοῦ «Χρυσόστομου»
ἐξ ὀνόματος τοῦ Κρ. Φιλ. Συλλόγου γεννη-
μένα ὑπὸ τοῦ προέδρου του κ. Ν. Β. Το-
μαδάκη τὴν 30 Ἀυγούστου 1924]

Ὁ Ἀριστομένης Προβελέγγιος δὲν εἶναι οὔτε κα-
θαρῶς λυρικός ποιητής, οὔτε καὶ ἐξυμνεῖ μόνον τὴν
πατρίδα. Δὲν εἶναι εἰς Πολέμης τὸ θαῦμα ἀπὸ τῆς
μελισσαλάκτου ποιήσεως, οὔτε καὶ Παλαμᾶς. Ἀλλὰ
μέσα του ἀγχιζει νὰ χτυπᾷ εἰς φιλοσοφικούς παλμούς
καὶ τὸ μυστήριον τῆς δημιουργίας τὸν ἀπασχολεῖ.
Καὶ ἐν ᾧ βλέπομεν εἰς τοὺς ἄλλους τὸ ἀντίθετον, ὅτι
εἶναι συντηρητικώτεροι εἰς τὰ γηραιαῖα τῶν καὶ
ἄγονοι ὁ Προβελέγγιος μᾶς παρουσιάζει ἐκλεκτὰ τρα-
γουδιὰ, τὰ περισσότερα λουσμένα μὲ τὴν δροσιὰν
τοῦ διαταγμοῦ ποτισμένα μὲ τὸ ἐρώτημα τοῦ μυστη-
ρίου, ἀναξφογονημένα μὲ τὴν πνοὴν τῆς ἐρεῦνης εἰς
τὸ ἄπειρον. Εἶπομεν ὅτι ὁ κύκλος εἰς ὃν περιστρέ-
φεται ἡ φιλοσοφικὴ ἐνασχόλησις τῆς ζωῆς· εἶναι τὸ
μυστήριον τῆς δημιουργίας καὶ σαφέστερον τὸ περιε-
χόμενον τῶν ἀστέρων. Βέβαια ὁ καθείς μας γνωρίζει
ἀστρονομίαν ἔστω καὶ ἐκ τῆς ἐκλαϊκευμένης τῆς μορ-
φῆς, διότι ὁ Φλαμμασιὸν μόνον τὸν ἐφετεινὸν Ἰού-
νιον ἀπέθανε. Ὁ Προβελέγγιος λοιπὸν γνωρίζει ἀ-
γαμφιλόλως καὶ μέχρις τοῦ ἐπιστητοῦ τὰ τῶν ἀστρων,
μένουν ὅμως ἄγνωστα τὰ μεγάλα προβλήματα τὰ
περὶ τὴν τροχίαν τῶν ἐμφανιζόμενα καὶ τὸν ὁποῖον
αἱ προτεινόμενα λύσεις εἶναι φωτοβολίδες ταχεῖς
χανόμενα ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας.

Ὅλοι μας ἐρωτῶμεν ἐὰν κατοικεῖται ὁ Ἄρης.
Σκέπτεται ὁ ποιητὴς τοὺς κόσμους, τὰ δισεκατομμύ-
ρια τῶν λαῶν, ἅτινα θὰ ὑπάσχουν ἐν τῷ σύμπαντι
καὶ δὴ εἰς σφαίρας χιλιάκις τῆς γῆς μεγαλειέτας,
θαυμάζει καὶ ἀπορεῖ καὶ ἐρωτᾷ ποῦ χεῖρα ἔσπειραν
τὸν πρῶτον σπόρον τῆς ζωῆς. Ἀναγνωρίζει δύο δυ-
νάμεις, τὸν χρόνον καὶ τὴν ζωὴν. Καὶ μετὰ τοῦτο
ὅμως ἐξίσταται καὶ πάλιν ἐρωτᾷ, θέλων τὴν τελείαν
(ἔστω καὶ ἀδύνατον) γνῶσιν πράγματός τινος

Ὁ Ἀμερικανὸς James λέγει, ὅτι τὸ γινώσκειν
τελείως πράγμα τι εἶναι τὸ γινώσκειν τὸ σύμπαν. Κι'
ὁ Tennyson εἰς τοὺς πολυθηλύτους του στίχους
λέγει :

Ἄν ἠμποροῦσ' ἄνθος μικρὸν νὰ νοιώσω
τὸ τ' εἶσαι, τί εἶν' ἡ οἴα σου, τὰ φύλλα σου, τὸ χροῖμα
θὰ ἄχα νοιώσει ὡς τόσο
τί εἶν' ὁ Θεὸς κι' ὁ ἄνθρωπος, ἀκόμα.

Ἐδῶ ἀναφέρεται ἐν ἄνθος. Ἐκεῖ ἐν ἄστρον. Οὐ-
δεμία διαφορά. Οὐκ εἶ τοῦ ἐνὸς τὴν γέννησιν οὔτε
τοῦ ἄλλου ὁ ἄνθρωπινος νοῦς δὲν ἐννοεῖ. Τὴν ἴδιαν
ἰδέαν ἐκφράζει καὶ Leibnitz. Ἐκ τοῦ μέρους θὰ
γνωρίσωμεν τὸ ὅλον.

Ἐλεγον λοιπὸν ὅτι ὁ Προβ. δὲν εἶναι καὶ τόσον
συντηρητικός. Πάντως ἀσέβειαν δὲν ἔχομεν ἀπὸ
αὐτόν. Ἐν ᾧ ὁ Παλαμᾶς γράφει ἕνα λόγον τοῦ

Goethe ἔξω ἀπὸ τοὺς βωμούς του ὡς ἐπίγραμμα
«ὄσοι ἔχετε τέχνην κι' ἐπιστήμην ἔχετε θρησκείαν» καὶ
δηλοῖ τελευταίως ὅτι δὲν ἀνήκει εἰς θρησκείαν, διότι
ἔχει θρησκείαν τὴν τέχνην, ὁ Προβ. δὲν περὶ λόγια.
Μᾶς πλέκει χιλιόμορφο καὶ χιλιόμορφο, μὲ χιλιάς
φραιδιότητας καὶ μορφάς τὸν διαταγμὸν του, μᾶς πα-
ρουσιάζει ἐναλάσσουσαν τοῦ κάθε ἀστέρος τὴν λάμ-
ψιν ἀπορεῖ καὶ ἐξίσταται διὰ τὴν δημιουργίαν, ὅπως
μᾶς λέγει εἰς τὴν «ζωὴν» (τὴν ὁποῖαν θ' ἀπαγγεῖλη
ἡ δις Ἐδφο. Μιζοτάκι) καὶ ὑστερὰ ἀπὸ αὐτὰ τὰ
ἐρωτήματα :

Αὐτοὶ ναι τῆς ζωῆς οἱ δύο φάροι
ὁ ἑλληνικὸς ὁ κόσμος τοῦ ὠραίου
κι' ὁ κόσμος ποῦ γεννήθηκεν ἀπὸ τῆς γαῖας
τοῦ θεοῦ Ναζωραίου.
Ἄπ' τὴν διπλῇ τῶν τῆν κηρῆ
δροσολογᾶται ἡ γῆ.

καὶ παρακάτω :

Εἶν' οἱ δύο κόσμοι αὐτοὶ σὰν φάροι ποῦ ἀκοντίζουν
τὰ θεῖα τῶν φωτοβολήματα
αὐτοὶ τῆς ἀνθρωπότητος φωτίζουν
τ' ἀρέβια μὲς' στοὺς αἰῶνας βήματα.

Κι' εἶχε δίκαιον ὁ κ. Κλέων Παράσχος νὰ εἴπῃ
ὅτι δὲν τοῦ τὰ πολυλιπεῖται αὐτὰ. Ἄλλ' ὅταν ληφθῇ
τὸ προᾶγμα σχιτικῶς, πρέπει ν' ἀποκλίνῃ κανεὶς πρὸς
τὸ ἄλλο μέρος τῶν πραγμάτων. Διότι ὁ ποιητὴς εἶναι
ποιητὴς ὄχι μόνον ὅταν ἐξωτερικεῖ τὸν ἐσωτερικὸν
κόσμον δὴλα δὴ ὅταν εἶναι ὑποκειμενικός, ἀλλὰ κυ-
ρίως ὅταν εἶναι ἀντικειμενικός, ἐκφράζει τὰ συναι-
σθήματα τῶν ἄλλων τῆς ἐποχῆς τοῦ αἰῶνος τῆς ἰδιο-
λογίας. Ἐπειδὴ ὅμως ὡς ἐξ ἀντικειμένου ἀντιλήψεις
εἶναι διάφοροι ἐκάστοτε, ὁ ποιητὴς φέρεται ἄλλα
λέγων ἐκάστοτε.

Ὁ Παλαμᾶς λέγει εἰς τὰ μάτια τῆς ψυχῆς μου :

Καὶ μᾶς καμπάνας γοργοὶ χτύποι
μέσ' σὲ σκοτάδι σιγανὸ
μοῦ δίνουν πάλι ὅτι μοῦ λείπει
μὲ ξανακάνουν Χριστιανὸ.

Ἐνῶ ἐφάνη ὡς προσέκομεν ἄπιστος καὶ λέγει
κάπου νὰ κάμωμεν νέαν θρησκείαν.

Ἔτσι ἔχομεν εἰς τὸν ἴδιον ποιητὴν αἰσιοδοξίαν
καὶ ἀπαισιοδοξίαν καὶ διάφορον ἐκάστοτε γνώμην
ἐπὶ τοῦ ἰδίου ζητήματος. Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Προβ. λέγει :

Σὺ εἶσ' ὁ θεὸς μου
θεὸς τοῦ κόσμου.

Σ' ἔχω ἀγαπήσει

μαζὺ μὲ τῆς ζωῆς τὸ γλυκοξύννημα
μαζὺ μὲ τοῦ φωτός τὸ πρῶτο ζῦννημα.
Μὲ τὴν ἀγάπην σου μ' ἔχει ποτίσει
τῆς μάνας μου τὸ γάλα. Ἀγάπην μυστικὴν
ποῦ μούδεινε τὴ γῆ σ' τὸ παιδικὸ μου μάτι
μέσα σὲ λάμψη μαγικὴ
ἀπὸ τὴν παρουσία σου γεμάτη

Παρακάτω εἰς ἄλλο ποίημα λέγει :

Πέτα ψυχὴ μου πέτα
τὴν γῆν ἀποχωρέτα.
Σὺ, ποῦ σὲ μιὰ στιγμή
τὸ σύμπαν ἀγκαλιάζεις
ψυχὴ μου μὴ δειλιάξεις
δὲν πλάσθηκες θνητῆ.

Ἐξυμνῶν τὸν Γολγοθᾶν λέγει τοὺς θαυμασίους
στίχους :

Ὡ Γολγοθά, κι' ὅποιος στῆς γῆς τὸ δρόμο
βογγάει μὲ μάστιγος σταυρὸ στὸν ὄμο
σ' Ἐσὲ γυρνᾷ τὸ μάτι κι' ἀνασαίνει.
Γιατὶ θεωρεῖ τὴν ὑψηλὴν εἰκόνα
ἑνὸς Θεοῦ ποῦ μὲ θνητοῦ ἀγῶνα
γιὰ τοὺς θνητοὺς εἰς τὸ Σταυρὸ πεθαίνει.

Εἰς τὴν διπλὴν ζωὴν λέγει :

"Ὅλα γιὰ μένα εἶν' ὄνειρο ποῦχει πελάγου βάθος
ἅλα μυστήρια καὶ μαγεία.

Εἰς δὲ τὸ ὄνιο τὸ ὄνειροπλάνο λέγει :

Κι' ὁ ἄνθρωπος ; ὁ πόσα πλάττει
ἐπάνω στὸ στερεὸ κορβῆται
μὲ τρομαγμένη φαντασία !
Φοβεῖται ἐνώπιον τοῦ Ἄγνωστου
σκότος ἀνυπαξίας ποτ' ἀνοίγει ἐμπρὸς του
καὶ ποτ' ἐλπίζει στὴν ἀθανασία.

"Ἄχ ἡ ζωὴ μας εἶναι μίᾳ στάλα μόνον
μέσα σὶ ἀτέλειωτα πελάγη τῶν αἰώνων.

"Ὀνειρο πλάνο μάταιο μαρτύριο !

Ἰλα βοθίζονται

Ἰλ' ἀφανίζονται

στὸ μέγα σκοτεινὸ μυστήριον.

Κι' ἐνῶ ὁμιλεῖ ἄλλοτε περὶ σκοτεινοῦ μυστηρίου
μᾶς λέγει ὕστερα περὶ τῆς ψυχῆς ὅτι ἐπλάσθη ἀθάνα-
τος, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ὁ Ναζωραῖος.

Χανιά, 29-8-25

N. B. ΤΩΜΑΔΑΚΙΣ

Η ΘΑΛΑΣΣΑ

Διασκευὴ ἀπὸ τὸ Ἀγγλικὸ

Ποῦς κοίταξε προσεχτικὰ τὴν πανώρια θάλασσα
χωρὶς συγκίνηση ;

"Ὅταν κανεὶς τὴν ἀντικρύση στὴν ἄγρια μεγα-
λειότητά της, στεφανωμένη ἀπὸ τοὺς ἀφρούς τῆς
τρικυμίας καθὼς ὁρμᾷ μὲ τὰ γιγάντια κύματά της
πάνω στὰ βράχια, ἢ στὴ φτωχὰ βάρκα ποὺ θὰ βρεθῆ
στὸν ἄγριον τῆς θυμῆ, καὶ π' ἀσπλαγχν θὰ τὴν πε-
τάξῃ σὲ καμμὶ ἀσιδηροκλίση ἀκτῆ, ἢ δταν τὴν δῆ-
κανεὶς κοιμισμένη κάτω ἀπ' τ' ἀσημένιο φεγγάρι μὲ
τὸ πλατὺ τῆς φόντο σκοπένο ἀπὸ μίᾳ ἄμορφη ρυτίδα
γεμάτη νεφελιάρικο φῶς—ἕνα πάτημα ἀσημεῖο σὲ
ζαφειράνιο δάπεδο—καὶ τότε δὲν θὰ τὴν κοιτάξῃ
κανεὶς χωρὶς νὰ νοιώσῃ ὅτι μόν' τυτῆ γεμίζει τὴν
ψυχὴ μὲ βαθιοὺς συλλογισμοὺς. "Ὅταν ἡ θάλασσα
εἶναι ἡρεμὴ τὸ βλέμμα σου δὲν ἀντικρίζει τίποτε τὸ
ἐξωτερικὸ ἐκτὸς ἀπὸ τὴ σοβαρὴ γυμνὴ τῆς ἀπλότητά.

Δὲν σοὺ παρουσιάζει ζωγραφικὰς πρᾶς ἕνα ἀπλὸ
θέμα ὅπως οἱ χιονισμένους βουνοκορφὰς κι' ὅμως τί
δὲν αἰσθάνεται ἡ ψυχὴ σου βυθίζοντας τὸ βλέμμα σὲ
γαλανὸ τῆς ἀπειρο !! Στέκοντας πάνω σ' ἕνα βράχο
κι' ἀρπίνοντας τὸ βλέμμα νὰ χάθῃ στὸν ἀπέραντο
κάμω τῆς θάλασσας ἢ ψυχὴ σου γεμίζει ἀπ' τὰ εὐ-
γενικώτερα αἰσθημάτων, ἐξιδανικεύονται γιὰ μίᾳ στιγμῇ
κι' ἀμέσως πέρνῃς μίᾳ ἰδέᾳ τῆς μεγαλειότητος τοῦ
Θεοῦ Κεῖνου ποὺ «κράτησε τὰ νερά σὲ κίλωμα τοῦ
χεριοῦ Του».

ΜΙΧΑΛΗΣ ΡΑΨΤΗΣ

NEA BIBLIA

Κρίνονται τὰ ἀποσταλλόμενα εἰς τὴν διεύθυνσιν
τοῦ Συλλόγου.

Α. ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΝ : Διηγήματα ἑκδοτικὸς οἶκος
Πετράκου—Θεοφιλοπούλου.

Τέσσαρα διηγήματα ἀπὸ συγγραφεὺς ὁ ὅποιος θὰ
ἠδύνατο νὰ περυσιάσῃ καὶ τι ἂν τὸ θέμα του δὲν
ἦτο τόσο πολὺ τριμάνον. Αὐτὸ εἶναι τὸ κυριώτερον
τοῦ ἐλάττωμα καὶ δείχνει τὴν ἑλλειψιν φαντασίας.
διότι διὰ νὰ ὁμιλῇ κανεὶς σήμερον διὰ μίαν γυναικα
ποὺ παρεστράτησε ἀδικα, ἢ διὰ ζεῦγος συζυγικὸν μὲ
διάφορον ἡλικικὴν εἶναι κοινοτοπία χειρίστου εἶδους.
Αὐτὰ ἔγιναν διηγήματα, μυθιστορήματα, εἰδύλλια,
ἐπιφυλλίδες δράματα καὶ ὑπερβῆτες ἀκόμη.

Τὸ καλλίτερον διήγημα τῆς συλλογῆς εἶναι ὁ
«Λευκὸς δολοφόνος».

Ἡ ἀφυσικότης τῶν διηγημάτων αὐτῶν εἶναι θαυ-
μαστή, εἰς ἐποχὴν μάλιστα ποὺ ἐπικρατεῖ ὁ ρελλι-
σμός μὲ τὴν καθαρὸν τὸν ἔννοιαν καὶ ὄχι ἢ ἀνόητος
ρωμαντικότης τοῦ παρελθόντος. Ἄλλο ἐλάττωμα εἶναι
τὸ ἀφύσικον τοῦ συνόλου.

Γλώσσα ἢ ὁμιλῆ δημοτικῆ.

Ἐν τέλει ὁ κ. Πετρόπ. ἔγραψε διηγήματα ὅρατα
τοῦ 19ου αἰῶνος, τὰ ὅποια δὲν ἠμποροῦν νὰ σταθῶν
σήμερον,

Χανιά, Δεκέμβριος 1925

KQN. ΒΑΣ.

oo

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

"Υστερὰ ἀπὸ πύξη τριῶν μηνῶν ἐκνευγίνεται ὁ
«Ἀδερφὸς» ἀπὸ τελικὰ καθοριστικῆς μηνύσεως ὀκ-
τσοῦλιδος.

— Ἀπὸ τὸ φύλλο αὐτὸ ἀρχίζει ἡ συνεργασία τῶν
ἐπιτίμων μελῶν τοῦ Κρ. Φιλ. Συλλόγου μὲ τὸ διη-
γημα τῆς κ. Βικτ. Μιτζοτάκι καὶ εἰς τὸ προσεχές μὲ
τὴν μελέτην τοῦ κ. Γ. Λελεδάκι.

— Ὅσοι καθυστεροῦν τὴν συνδρομὴν τῶν παρακα-
λοῦνται νὰ τὴν στείλουν σὲ διαχειριστή.

— Στὶς 3 τοῦ Ἰανουαρίου ἐ.ε. δώθηκε στὸν «Χρυ-
σόστομο» μίᾳ ἑορτῇ ἀπὸ τὸ Συλλόγου μας στὴν ὁποία
ἐκτὸς ἀπὸ τὴν διάλεξιν τοῦ κ. Τομαδάκι περὶ Παλαμά
γιὰ τὴν πεντηκονταετηρίδα του, καὶ τὴν ἀπαγγελίαν
τῶν δίδων Μιτζοτάκι καὶ Μιζούλη καὶ τοῦ κ. Πα-
πιδαντώνη, τὸ μουσικὸν μας τμήμα ἐπαιξε διάφορα
ἔργα καίληθη ἐπίσης καὶ ἡ δειπνήτικη κομῶδις τοῦ
Σουρή «Ὁ Γιάννης καὶ ἡ Μάρω» ἀπὸ τοὺς κ.κ. Στέ-
λιο Ρουκουνάκι καὶ Ἀντώνη Γαμπδακάκι.

— Ἡ διάλεξις εἶναι ἡ 18η μέτρη σὲ 1 1)2 χρόνον
καὶ ἡ ἑορτῇ ἡ 7η δημοσίαι.

— Τὰ χρήματα τοῦ «Ἀδερφῶν» θὰ στέλνονται
στὴν διεύθυνσιν τοῦ διαχειριστή. Τὰ βιβλία, ἢ βλη καὶ
τὰ γράμματα στὴν διεύθυνσιν τοῦ Συλλόγου μας.

— Ἡ Β' ἐπέτειος τοῦ Συλλόγου θὰ ἑορτασθῇ δη-
μοσίαι τὸν προσεχῆ Ἀπρίλην.

Τυπογραφεῖον Ἀντωνίου Μπιδροτλή